

Från fredlig bananrepublik till folkligt uppror

Extremt fattigt och med en eskalerande våldsspiral. Honduras hade stora problem redan före sommarens politiska kris. Men landet är också känt för att ha varit en politiskt stabil punkt i ett Centralamerika med ett våldsamt politiskt förflutet.

TEXT: JOHANNA KVARNSELL

– **JÄMFÖRT MED SINA** grannar har Honduras en relativt fredlig historia och honduranerna brukar tala om landet som en fredlig oas i regionen.

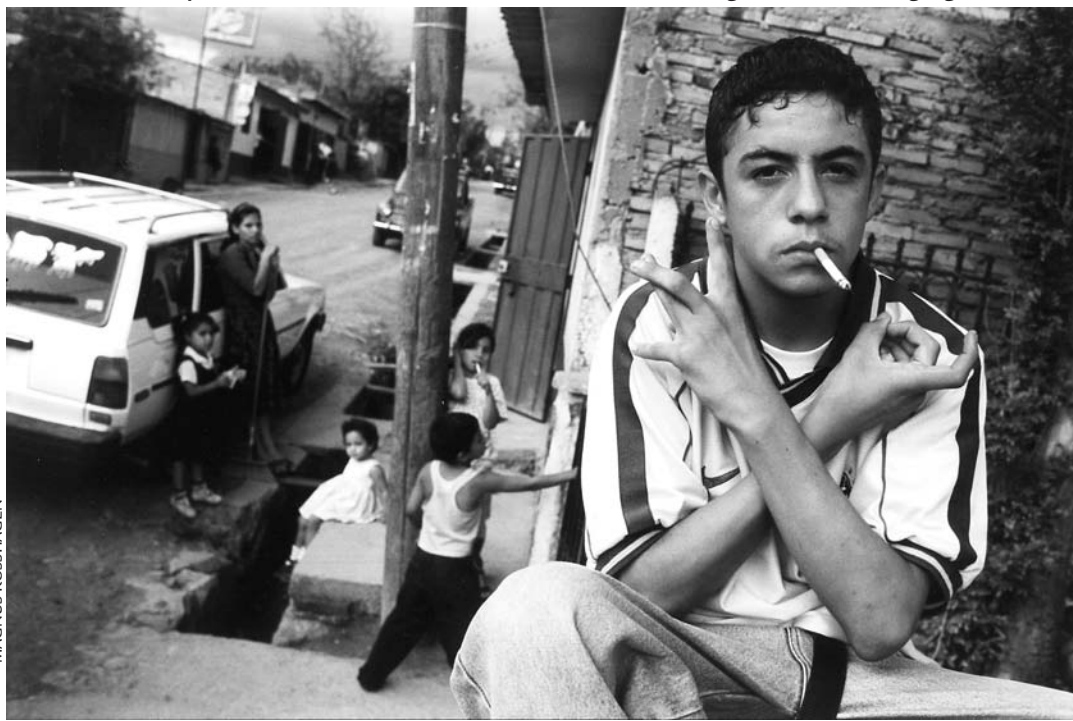
Guillaume Long är forskare i internationella relationer på forskningsinstitutet Flacso i Ecuador. Han har följt den senaste tidens utveckling i Honduras mot bakgrund av landets historia. En historia som bland annat visar upp ett svagt politiskt system och ett extremt starkt beroende av USA.

De starka ekonomiska och politiska banden mellan länderna växte fram i början av förra seklet när Honduras utvecklades till världens främsta bananrepublik.

– Det politiska systemet i Honduras var under decennier genomsyrat av företagsintressen från de stora nordamerikanska bananföretagen. Det typiska var att det liberala partiet fick stöd av ett bananföretag och det nationella partiet av ett annat, säger Guillaume Long.

Det starka ekonomiska stödet från USA till Honduras stora politiska partier gjorde att ett tvåpartisystem, som är ett av Latinamerikas äldsta, lever kvar än i dag. Men trots de anrika partierna är Honduras politiska system svagt och genomsyrat av korruption. Enligt Transparency Internationals mätningar placerade sig Honduras i den nedre hälften av världens länder, med en siffra som pekar på en hejdlös korruption.

Väldet är ett stort problem i Honduras. Här visar Mario Alexander med fingrarna vilket *marasgång* han tillhör.

Guillaume Long menar att Honduras största problem på senare tid är fattigdomen och det ökade våldet. Fattigdomen i Honduras är en av de värsta i Latinamerika, endast Haiti och Nicaragua har det sämre ställt. Nästan 60 procent av befolkningen lever i fattigdom och 36 procent i extrem fattigdom. Trots att Honduras tar emot stora mängder bistånd och har fått skuldavskrivningar har heller inte antalet fattiga minskat märkbart under det senaste årtiondet.

Delvis beror det på den naturkatastrof som drabbade landet 1998. I orkanen Mitchs spår miste närmare 6 000 livet och 1,5 miljoner blev hemlösa. De ekonomiska förlusterna var i nivå med 40 procent av landets BNP.

Det andra problemet, våldet, har genomsyrat politiken i Honduras de senaste decennierna.

– Det är ett slags våld som är relativt nytt i regionen, det hänger mer ihop med kriminalitet och kriget mot droghandeln än det politiska våld som Honduras grannländer har genomlevt, säger Guillaume Long.

DE SENASTE regeringarna i Honduras har sagt sig vilja gå hårt åt våldet och kriminaliteten som de ofta har skyllt nästan uteslutande på de kriminella ungdomsgängen, maras. Skuldbeläggandet av ungdomsgängen har gett politikerna fritt spelrum för kontroversiella reformer som

till exempel en lag som kriminaliserar även svaga kopplingar till gängen.

Honduras har en relativt kort demokratisk historia. Sedan 1982 har demokratiskt valda regeringar i teorin styrt landet men det är först på 1990-talet som militärens makt i praktiken har minskat. Vilket inte betyder att den helt har försvunnit. Sedan dess har militären i stället börjat spela en stor roll i bekämpningen av våld och kriminalitet och framför allt i kampanjen mot ungdomsgängen.

Guillaume Long menar att Honduras militär är ovanligt konservativ för att vara i Latinamerika.

– När militären professionaliserades i Sydamerika blev försvarsmakten en möjlig karriär för de lägre klasserna, vilket sakta men säkert har skapat mer eller mindre progressiva militärmakter.

Samma sak hände i Honduras, men professionaliserandet skedde med pengar från USA och under det konservativa Nationella partiets regeringsperioder. Tillsammans med tanken om Honduras som en fredens oas har det gett militären en konservativ identitet.

– De ser det som sitt öde att fredliggöra och att städa upp i det honduranska samhället. Det finns mycket farliga uppståndningstendenser som lett till väldigt allvarliga problem för de mänskliga rättigheterna. ■

FAKTA/Honduras

ANTAL INVÅNARE: 7,2 milj
 BNP PER INVÅNARE: 1 800 dollar
 VIKTIGA NÄRINGAR: jordbruk (banan- och kaffeexport), räkodling, *maquilas*/sammansättningsfabriker (främst kläder)
 LÄS- OCH SKRIVKUNNIGHET: 80 %
 ANDEL SOM LEVER I EXTREM FATTIGDOM (UNDER 2 DOLLAR/DAG)*: 45 %
 SPÄDBARNSDÖDLIGHET: 2,9 procent
 ANTAL LÄKARE PER TUSEN INVÅNARE: 0,8
 Källa: UI och IMF*

Revolutionära slagord sprejas på väggarna i Honduras.